N:o 18. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.** Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6,) 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 15 November 1891. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.). | Årg. 11.

Wilhelmina Neruda.

Likasom konsten är kosmopolitisk, så är förhållandet vanligen också med de stora konstnärerna, och det är naturligt nog. Det gudaborna konstanlaget sträfvar till allt högre utveckling, och talangen känner ett oafvisligt behof att vidga sitt verksamhetsfält; en första rangens konstnär trifves ej inom trånga gränser, den behöfver stora vida verlden att röra sig uti för att andas fritt. Verldshufvudstäderna attrahera derför nästan med kraften af en naturlag konstens idkare: bildhuggaren drages till Rom, målaren till Paris och ton konstnären till London Det senare kan synas underligt, då England i musikaliskt hänseende icke står synnerligen högt, men det är ett faktum att så är sedan lång tid tillbaka. Vi känna t. ex. Händels, Beethovens, Haydns, Webers och Mendelssohns förbindelser med England, specielt London; och under de senare decennierna hafva verldens förnämsta utöfvande konstnärer på scenen och i konsertsalen strömmat dit för att skörda guld och lagrar. Den der klingande och lysande metallen, som derstädes fins i rik mängd, utgör nog en stor lockelse, och talangen är i sin fulla rätt, då den söker förränta det af himlen förlänade pundet, men vi våga tro att äfven en annan och högre drift här vid lag verkar som dragningskraft: en konstnär måste känna behof att för utveckling af sin konst samla erfarenhet och lära mer och mer; tonkonstnären behöfver höra mycken musik och få tillfälle att deltaga deri; detta kan endast en storstad erbjuda. Och det är väl att talangen söker göra sig känd vida ikring, ty derigenom komma så många fler att få del af den höga njutning, som den är mäktig att skänka.

Hvad vi här yttrat har närmast föranledts af det värderade konstnärsbesök vår hufvudstad nu fått af violinisternas drottning Wilhelmina Neruda. Vi kalla henne så, med det namn, under hvilket hon för jemt 30 år sedan först entusiasmerade oss här, det namn, som att döma efter alla musiklexikon synes blifva hennes allt framgent i musikhistorien. Vi veta att hon några år efter sin första konstresa hit fäste sig vid vårt land genom äktenskap med Ludvig Norman och sedan under en följd af sju år tillhörde Stockholm, till dess hennes konstnärliga sträfvan förde henne till London, der hon nu varit bofast ett par årtionden. Vid sina konserter här denna gång har hon emellertid älskat att kalla sig med det namn hon en gång bar gemensamt med sin svenske make och vårt språk har hon ej förglömt; hon talar det tvärtom förvånande väl. Hennes senaste besök har det märkliga med sig att vi under detsamma haft åter församlad den värderade Nerudatrion här i hufvudstaden. Konstnärinnans broder, den utmärkte violoncellisten Franz Neruda, anförde hofkapellet vid hennes konsertnummer, och Maria Neruda, den andra violstämman i trion, är såsom maka till Fritz Arlberg nu bosatt här, likasom en annan syster, hvilken, som bekant länge haft sitt hem här, gift med en svensk militär. Om trions toner äfven nu klingat samman ha vi oss ej bekant, den stora allmänheten har åtminstone gått miste om att höra det. Men deremot har Wilhelmina Neruda på sina två konserter å Kgl. operan med sitt öfverlägsna, ojemförligt härliga violinspel återväckt den forna entusiasmen, då hon nu efter en frånvaro af fem år åter låtit oss njuta af detsamma.

Wilhelmina Neruda.

Då man till och med i Tyskland ställer Wilhelmina Neruda »i många hänseenden» jemnsides med dess »violinkonung» Joachim, visar detta hvilken hög rang hon intager bland violinheroerna. Med

Joachim delar hon ock, som man vet, äran och triumferna i London, bl. a. på de bekanta populära lördags- och måndagskonserterna i St. James' Hall. Hvad som företrädesvis utmärka dessa båda konstnärer är, frånsedt den fulländade tekniken, talangens soliditet och mångsidighet, den klassiska riktningen i deras konst. Mera eld och svindlande virtuositet kan man finna hos andra violinartister, t. ex. hos den i England äfven så högt uppburne Sarasate, men till Joachims manligt storslagna spel, till Wilhelmina Nerudas qvinligt känslorika, romantiska sångbarhet i tonen hinna de ej. Utmärkande för henne är också den, så att säga, musikaliska deklamationen i föredraget, den själ och det skiftande uttryck hon inlägger i hvarje fras, i hvarje ton och som gör att man känner sig i hvarje ögonblick fängslad af hennes föredrag. Redan vid sitt blotta framträdande på konsertestraden imponerar Wilhelmina Neruda med sin ståtliga figur och sitt genialiska utseende likasom, då hon börjar spela, genom nobel hållning och elegant stråkföring. Hvad denna senare beträffar, så vigtig för uttrycket och ledigheten i violinspelet, har Wilhelmina Neruda uppnått ett stort mästerskap. Hon står nu på höjden af sin konst och har gjort det länge, men vi minnas hur redan hennes första uppträdande här, då hon tjusade oss med sitt glödande, klangsköna spel, gaf intryck af mästerlig fulländning. Hvarje nytt gästbesök här bereder oss också en konstnjutning som är af ädlaste slag. Hvad hon låtit oss höra å de båda konserter hon nu haft på kgl. operan är allmänt bekant och omtalas å ett annat ställe i detta nummer; en detaljerad granskning deraf tillhör ej denna uppsats, som vi nu afsluta med några biografiska uppgifter till den bild af konstnärinnan, hvarmed Svensk Musiktidning nu ändtligen fått pryda sin första sida.

Wilhelmina (Wilma), Maria Franzisca Neruda föddes i Brünn d. 21 mars 1838. Familjen, som hon tillhör, är en gammal bömisk musikerfamilj, af hvilka flere medlemmar särskildt utmärkt sig som violinister. En descendent af familjen, Joseph N. (f. 1807—d. 1875), organist vid domkyrkan i Brünn, dugtig musiker och lärare, är fader till Wilhelmina N. Då vi i början af detta år meddelade Franz Nerudas porträtt och biografi nämnde vi äfven något om hans syskon, af hvilka likaså Wilma alla äro mer eller mindre framstående musikidkare. Utom den bekanta »trion» har en broder till dem, Victor (död 1852), gjort sig känd som god violoncellist och som utmärkta pianister företrädesvis den äldsta och yngsta i syskonkretsen: Amelie, gift i Brünn, och Olga, första lärarinna vid ett engelskt musikinstitut. Wilhelmina åtnjöt sin första undervisning af fadern och sedan af Jansa i Wien under ett halft år. Redan 1846 uppträdde hon der offentligt och väckte stort uppseende med sin kraftiga stråkföring, sin utvecklade teknik och känsla i föredraget. Med familjen gjorde hon sedan vidlyftiga konstresor till Leipzig, Berlin, Breslau, Hamburg och London (1849), vidare till Ryssland och Skandinavien. Här i den svenska hufvudstaden gjorde hon d. 13 nov. 1861 sin debut jemte Maria och Franz i en konsertafdelning på Stjernström'ska Mindre teatern och lät i början af följande år höra sig flere gånger på kgl. operan samt under året derpå i De la Croix's salon å soaréer, arrangerade af de tre syskonen. Med hvilken storartad framgång är väl bekant och redan nämndt. 1862 spelade hon första gången i Köpenhamn och gjorde samma lycka der. Som bevis på hur högt uppburen och värderad konstnärinnan var redan vid första besöket i Stockholm kan anföras, att hon redan samma år invaldes till utländsk ledamot af vår Kgl. musikaliska akademi. År 1864 ingick hon äktenskap med hofkapellmästaren Ludvig Norman och blef samma år inrikes ledamot af Muskaliska akademien, vid hvilken hon 1867—70 var anställd som lärarinna i violinspelning, och der bland andra de framstående eleverna Anna Agrell och Rich. Hagemeister åtnjöt hennes undervisning. Under den tid hon här i Stockholm hade sitt hem, lät hon naturligtvis höra sig vid flere tillfällen i solo- och ensemblespel och gjorde äfven flere konstresor. Så besökte hon 1868 Paris och gjorde der furore; ej mindre lycka gjorde hon i London 1869, från hvilken tid hon sedan der årligen medverkat vid de nämnda »populära konserterna». Två år derefter slog hon sig på allvar ned i denna stad. Året efter sin makes, Ludvig Normans död (1885) gjorde hon, som vi veta, en konsertresa till Stockholm och spelade i Musikal. akademiens stora sal. Med den berömde engelske pianisten och dirigenten sir Charles Hallé, vid hvars konserter hon ofta medverkat, ingick hon nytt äktenskap 1887. Nyligen återkommen från en jemte honom företagen konserttur till Australien, lät fru Wilhelmina Neruda-Norman — eller som hon nu rätteligen bör kallas: lady Hallé — nyligen höra sig i Köpenhamn å den första af hennes broder Franz dirigerade Filharmoni-konserten och fortsatte sedan resan mot norden hit. Efter de båda senaste konserterna å kgl. operan har konstnärinnan äfven låtit höra sig i Upsala och gifver ännu en konsert å K. operan den 19:de d:s. Wilhelmina Neruda blef af Carl XV utnämnd till hedersledamot af kgl. hofkapellet och innehar utom andra utmärkelsetecken och hedersmärken svenska medaljen »Litteris et artibus» samt danska förtjenstmedaljen i guld.

Det entusiastiska mottagande Wilhelmina Neruda alltid här mött, och skall möta så ofta hon tjusar oss med sin ädla konst, kanske ock värderade minnen och slägtskapsbanden här i vår hufvudstad, låter oss hoppas att vi oftare, än på senare tider skett, få besök af den utmärkta konstnärinnan, som vi aldrig kunna få höra för ofta.

Richard Wagner och Edvard Hanslick.

»Har ni aldrig stått i förbindelse med Richard Wagner? frågade en gång Paul Lindau den bekante musikkritikern Hanslick i Wien, hvilken som bekant icke räknar sig till de absoluta Wagner-dyrkarne. Frågan framställdes efter andra »Niebelungen» aftonen i Bayreuth, då de båda berömda literatörerna och kritikerna sammanträffade på ett litet värdshus utanför den nämnda Wagner-staden och samtalade om dagens händelser.

»Min bekantskap med Wagner», svarade Hanslick, »är af äldre datum men af kort varaktighet. Som student*) hade jag i Prag med ytterlig förtjusning genomspelat klaverutdraget till »Den flygande Holländaren» och samtidigt slukat redogörelsen i »Augsburger allgemeine Zeitung» för den första representationen af »Tannhäuser». Så nalkades den gyllne ferietiden, och »till Dresden!» ropade då tusen röster inom mig. Först och främst ville jag skåda ansigte mot ansigte den af mig svärmiskt dyrkade Robert Schumann — en vänlig inbjudning från honom förekom mig såsom en kunglig rekommendation —, och derjemte vinkade mig hoppet att i Dresden få bevista uppförandet af »Tannhäuser». Det var sommaren 1846. Schumann, hvilken jag frågade om Wagner, svarade att han sällan sammanträffade med honom, Wagner vore visserligen en bildad och snillrik person, men han talade oupphörligt om sig sjelf, och det kunde man i längden icke stå ut med att höra på. Wagner å sin sida yttrade till mig: »Schumann är en högst begåfvad musiker men en omöjlig menniska. Då jag kom hit från Paris besökte jag Schumann, berättade honom om mina öden i Paris, talade om franska musikförhållanden, vidare om tyska, om literatur och politik, — men han var så godt som stum nästan en hel timme. Ja man kan väl inte alltid tala ensam heller! En omöjlig menniska!» Dessa yttranden, som nästan låta som käro- och svaromål, karakterisera på ett slående vis de båda mästarnes så i grund olika natur och förklara — alldenstund den enes besvär voro lika välgrundade som den andres — att ett närmare förhållande

*) Eduard Hanslick är född i sept. 1825 i Prag, blef 1849 jur. doctor i Wien och började ett år förut sin publicistiska verksamhet.

mellan Wagner och Schumann aldrig kom till stånd.

Till min stora glädje var samma afton »Tannhäuser» annonserad på Dresdens hofteater. Från morgonen ända till teatertiden satt jag på Brühl'ska terrassen och studerade, eller snarare slukade Tannhäuserpartituret, som Wagner för dagen lånat mig. Hvilken oförgätlig afton! Robert och Clara Schumann suto bredvid mig på parkett, Richard Wagner dirigerade, Tichatschek, Mitterwurzer, Johanna Wagner sjöngo hufvudrolerna. Operan gjorde på mig genom sitt förträffliga utförande ett berusande intryck, hvilket några longörer och hårdheter endast i förbigående afkylde. Hur gerna hade jag ej dragit fördel af Schumanns närhet och hört hans åsigt om »Tannhäuser», men hans vanliga tystlåtenhet syntes denna gång ännu mera stegrad genom en viss diplomatisk försigtighet. »Operan är full af vackra, effektfulla saker, men mycket ojemn. Ja, om Wagner hade lika stor melodisk uppfinningsförmåga som dramatisk eld!» — Detta var allt. Schumann, som i ett privatbref sedermera närmare utvecklade dessa antydningar, fann alltså redan i »Tannhäuser» ett deficit af melodisk uppfinning. Hvad skulle han då ha sagt om »Nibelungenringen»?

Samma år på hösten begaf jag mig till Wien för att afsluta mina universitetsstudier och fann, till verklig skam för denna stad, att Schumann och Wagner der endast till namnet voro kända. Jag ville nu lemna min skärf till att hastigare göra dessa båda tondiktare bekanta i Wien. Det lyckades mig att för en dag erhålla till genomseende det enda då i Wien existerande partituret till »Tannhäuser» (tillhörigt Liszt); jag fördjupade mig deri och nedlade mina åsigter i en lång med notexempel rikt späckad kritik. Denna uppsats, skrifven med hela omogenheten hos en närgången ung Davidsbündler**), skulle efter mitt förmenande hjelpa »Tannhäuser» upp på hofoperans tiljor. Men vårt goda Wien hade, som man vet, ingen brådska dermed, »det kunde vänta» och väntade också verkligen i hela 13 år med den under tiden i hela Tyskland populär vordna operan***). Jag hade sålunda grymt missräknat mig, men jag gl der mig än i dag öfver att ha varit den förste i Österrike, som pläderat för ett uppförande af »Tannhäuser», och jag fortsatte outtröttligt dermed. Det är naturligt att jag måste sända Wagner de nummer af musiktidningen, i hvilka jag nedlagt så mycken möda med analysen af »Tannhäuser».

»Och har Wagner svarat?» frågade Lindau.

»Ja han har svarat. Wagner stod då icke ännu på sitt ryktes höjd; han var med all sin sjelfkänsla dock en menniska och ingen gud, såsom efter sin Bayreuth'ska himmelsfärd, han var ännu tacksam mot folk som hedrade honom och svarade dem som skrefvo till honom. Han bevisade mig, den obekante unge mannen, till och med den äran att skrifva ett långt utförligt svar, hvilket, efter hvad mig synes, hör till det märkvärdigaste och bästa som flutit ur hans penna. Wagner lemnar deri förklaring, öfver sitt personliga förhållande till konsten likasom öfver sin konstnärliga metod. I klarhet och fördomsfrihet tycker jag denna skriftliga framställning öfverträffar det mesta af hvad han sedan alltför mångordigt låtit trycka angående samma ämne.

Redan anblicken af den fina, prydliga handstilen gjorde på mig ett ganska eget angenämt, bestickande intryck. Hur graciöst, precist och jemnt voro ej de små bokstäfverna radade till hvarandra, icke ett ord rättadt, icke ett komma struket! Endast en så ordentlig och noggrann skribent kunde våga att autografiera sina operapartiturer i stället för att låta gravera dem; han visste, att han hade ingenting att ändra i det skrifna, att läsaren ej hade något att tillägga der. Ett sådant vågstycke hade Beethoven med sin cyklopiska handstil och sina vilda korrektur ej gjort honom efter. Wagners bref behöfva inga förklarande anmärkningar i marginalen; de särskilda musikaliska punkter, som Wagner fäste sig vid, äro lätta att gissa. Det är de ställen i »Tannhäuser», dem jag äfven med mitt varma erkännande måste beteckna såsom verkets svaga sidor, t. ex. det musikaliska elementets underordnande under det deklamatoriska, särdeles i sångartäflingens tröttande scen; missbruket af förminskade septimackord, hvilka i många scener ensamt få bekosta det lidelsefulla uttrycket o. dyl. Hvad beträffar det retliga utfallet mot Meyerbeer i slutet af Wagners bref, så framkallades det deraf att jag vågade förklara »Tannhäuser» för den stora operans mest betydande företeelse efter »Hugenotterna», ett omdöme som än i dag icke förefaller mig såsom någon dålig komplimang. Wagners bref är dateradt d. 1 januari 1847 och har ordagrannt följande lydelse:

»Mottag, bäste herr Hanslick, mitt uppriktiga tack för er sändning, som jag erhöll tidigt på nyårsmorgonen. Den för mig så högst gynsamma intentionen i er så omfångsrika artikel om min »Tannhäuser» gläder mig synnerligen i det hänseendet, att ni ej gör mig tveksam angående det intryck som mitt arbete gjort på er. Vill ni veta hurudan verkan er uppsats gjorde på mig under dess genomläsande, så måste jag i sanningens intresse tillstå att denna var oroande. Antingen jag läser beröm eller tadel om mig, käns det mig alltid, som om någon grep tag i mina inelfvor för att undersöka dem; jag kan i denna punkt icke värja mig från en jungfrulig skygghet, räknande min kropp för min själ: uppförandet af mina operor inför publiken är för mig en kamp med en så gränslös inre oro, att jag ofta den tid, då jag ej kände mig denna kamp vuxen, sökte förhindra ett uppförande af någon min opera, hvilket redan var bestämdt.

Jag är fullkomligt öfvertygad att tadel för konstnärerna sjelfva är långt nyttigare än beröm: den som af tadel går förlorad är sin lön värd, — den som det gagnar, han har den sanna inre kraften; men att lof som tadel äfven på det ömtåligaste berör den konstnär, åt hvilken naturen sjelf förlänat en sporre af häftig lidelse, det är ju sjelfklart.

Ju mer jag med allt bestämdare konstnärligt medvetande producerar, dess mer eftersträfvar jag att bilda en hel menniska; jag vill gifva henne benstomme, kött och blod, jag vill att hon skall gå och röra sig fri och ledig, — och jag förundrar mig ofta öfver att så många endast hålla sig till köttet och undersöka hur hårdt eller mjukt det är. Jag vill uttrycka mig tydligare; intet har — för att nu hålla mig till en särskild del — tillfredsställt mig mer, än den verkan som i de flesta föreställningar af »Tannhäuser» (om just å den, som ni bevistade, erinrar jag mig ej) hela scenen med sångarkriget gjort på publiken: jag har bevittnat att en hvar af de särskilda sångerna deri mottagits med lifligt bifall och att detta vid de sista sångerna och det efter dem kommande utbrottet af förfäran hos de församlade stegrades i högsta grad; — jag säger, mig tillfredsställde denna iakttagelse i hög grad, emedan denna observation af den största naivitet hos publiken bekräftade att hvarje ädel afsigt kan nås. Minsta delen af publiken hade väl klart för sig, hvem de hade att tacka för detta intryck, tonsättaren eller diktaren, och jag för min del har ingenting emot att den saken förblir oafgjord.

Jag kan ej hafva den speciela äregirigheten, att genom min musik ställa dikten i skuggan, men väl skulle jag stycka mig sjelf och bringa i dagen en lögn, om jag med min dikt ville göra våld på musiken. Jag kan ej gripa till ett ämne för dikten, som icke först betingas genom musiken: mitt sångarkrig, om ock diktens element skulle vara herskande deri, var dock, enligt min högre afsigt dermed, icke möjligt utan musik.

Men ett konstverk existerar endast och allenast derigenom att det kommer till framträdande: detta moment är

---

**) Schumanns bekanta namn på sina musikaliska själsfränder.

***) »Tannhäuser» gafs på hofoperan i Wien första gången om hösten 1859. En förstadsteater hade redan 1857 vågat försöket ehuru med otillräckliga krafter. Grimmiger var den förste Tannhäuser på hofoperan.

för ett drama uppförandet på scenen. Så långt det i min förmåga står vill jag också beherska detta, och jag ställer min verksamhet för detta mål nästan fullkomligt jemnsides med de andra delarna af min produktivitet. I den mening kan sättet hur jag lyckats endast visa sig i den omedelbara framgången vid utförandet, så fort det, som i detta är främmande och ovant, öfverskyles af det stora hela, och det lugnar mig att veta framgången hafva, då målet är ädelt, uppnåtts endast genom ädla medel. Der jag ej har sett mig lyckats, fann jag alltid ett fel, ej likväl i det enskilda medlet utan i det väsentliga stora hela.

En sak är att väl bemärka: der, hvarest musiken medverkar, tränger sig detta mäktiga sinliga element så lifligt i förgrunden, att vilkoren för dess verksamhet måste förefalla såsom ensamt bestämmande. Men om nu musiken uteslutande med sitt element är i stånd att öfverallt motsvara hvad en dikt — den må nu vara hur musikalisk som helst — innehåller, det vågar jag ännu icke afgöra.

Glucks operadikter gjorde ingalunda ett fullständigt yttersta anspråk på lidelsefull musik, de rörde sig mer eller mindre i en viss fjettrad pathos — den Racine'ska tragedien —, och der denna måste öfverskridas, blifver Glucks musik otvifvelaktigt oss skyldig icke så litet. De Mozart'ska operornas texter rörde ännu mindre vid dessa den menskliga naturens yttersta grundfästen; donna Anna är ett enstaka moment, der området icke på långt när är fyldt af ämnet. Det som Spontini hade att bjuda i 2:a akten af »Vestalen» (Julias scen) och Weber på somliga ställen i »Enryanthe» (t. ex. momentet efter yppandet af hennes hemlighet för Eglantine etc.) kunde båda endast åstadkomma med dessa så mycket tadlade »förminskade septimackord» och jag för min del måste åtminstone i det, som våra föregångare utfört, här erkänna en gräns för musiken.

Att under sådana omständigheter det högsta och sannaste i operan — ej för dennas rent musikaliska del utan såsom konstverk i allmänhet — icke af oss ännu uppnåtts, måste blifva obetvifladt, och i denna mening samt från ståndpunkten af mina långt snarare af mig betviflade än öfverskattade krafter, gälla för mig mina hittills varande och närmaste arbeten blott som försök om operan är möjlig.

Uppskatta ej för lågt reflexionens kraft; det omedvetet producerade konstverket tillhör perioder, som ligga fjerran från våra: den högsta bildningsperiodens konstverk kan ej vara annat än medvetet produceradt. Medeltidens kristna dikt var t. ex. detta omedelbara, omedvetna: det fullgiltiga konstverket blef då ej skapadt, — det var i vår tid för objektiviteten Göthe förbehållet. Att nu den rikaste menskliga natur kan förena denna kraft hos den reflekterande anden med rikedomen hos den omedelbara skaparkraften, deri ligger det sällsynta hos den högsta uppenbarelsen, och då vi med rätta måste betvifla, att för det af oss afhandlade konstgebitet en sådan begåfning så snart skall framträda, så är dock den mer eller mindre lyckliga blandningen af båda själsförmögenheterna redan nu att förutsätta såsom möjlig hos hvarje verkligt konstbefordrande konstnär — och bristande förening af dessa förmögenheter noga taget att anse som ledande till oförmåga att uppnå ett högre mål.

Hvad som himmelsvidt skiljer er och mig, är er höga uppskattning af Meyerbeer. Jag säger det helt öppet, ty jag är personlig vän med honom och har allt skäl att värdera honom såsom en deltagande och älskvärd menniska, men om jag sammanfattar allt hvad af inre löslighet och yttre mödosamhet i operamakeriet är mig frånstötande, så sammanhopar jag det i begreppet »Meyerbeer», och detta så mycket mer, som jag i den Meyerbeer'ska musiken erkänner stor skicklighet till åstadkommande af yttre effekt, den der motarbetar konstens sanna mognad, dess mer, som densamma under hycklande af innerlighet prålar och tjusar med alla färger. Den som förirrar sig i det triviala, han kränker dermed sin ädlare natur; men den som afsigtligt uppsöker det, han är — lycklig, ty han har ingenting att kränka. —

Ni ser hur talträngd ni har gjort mig! Men låt mig ej till slut förgäta sjelfva hufvudsaken, så att jag ännu en gång får bringa er mitt tack. Farväl! och låt mig snart åter få höra af er igen. Er Richard Wagner.»

Denna välvilliga uppfordran följde jag ej, och jag har sedermera aldrig åter bekommit af Richard Wagner något tecken till att han var vid lif. Då mästaren blifvit så förstämd öfver att i en högst berömmande kritik öfver hans »Tannhäuser» äfven möta ett beröm öfver »Hugenotterna», så måste mina uppsatser om hans första teoretiska skrifter och senare operor ha varit honom ännu mindre välkomna. Sedan 20 år tillbaka har jag ej haft någon beröring med Wagner. Så mycket hellre öfverlemnar jag åt offentligheten detta bref från yngre dagar, hvari jag framlagt de vackraste sidorna af Wagners verksamhet: det sedliga allvaret och den okufliga energien, hvarmed han fullföljt sin en gång för alla såsom den rätta erkända väg. Det är mig angenämt att med detta dokument kunna aflägga vittnesbörd om snille och öfvertygelsetrohet hos en man, hvars nyaste öfvermenskliga nimbus jag dock efter bästa förstånd och samvete måste bekämpa.

—

Ett par "divor" i förra seklet.

(Forts. fr. N:r 15.)

Der uppstodo snart två partier, cuzzonisterna och faustinianerna, och dessa partier bekämpade hvar andra som förklarade fiender. I spetsen för det första partiet stod Sandoni, Cuzzonis man, och för det andra en del galanta adelsmän, den sköna Faustinas tillbedjare. De båda sångerskorna, som hatade hvar andra så dödligt, karakteriseras på ett utmärkt sätt af den bekante Tosi: »Faustina är ojemförlig i sin sångkonst och förtrollar verlden genom finessen i sitt smakfulla och briljanta föredrag, hvilket är af en förtjusande verkan, det må nu vara konst eller natur. Cuzzoni tjusar med sitt insmickrande, blida föredrag, förenadt med en klockren intonation, korrekt taktkänsla och ett godt hufvuds lyckade infall — allt sammans förtjenster, som ej äro hvardagliga. Det patetiska är den förras och allegrot den senares mest utmärkande grunddrag. Hvilken härlig enhet skulle ej uppstå, om dessa båda sångerskors utomordentliga egenskaper kunde förenas i en person!»

Tonen i Londonlifvet var på denna tid frivol, man älskade skandalen och gjorde allt för att genom giftiga upphetsningar åstadkomma så mycket buller som möjligt af strider mellan de båda rivaliserande primadonnorna. Draksådden spirade också upp, och en förfärlig skandal, en af de mest motbjudande teaterannalerna ha att uppvisa egde rum den 6 juni 1727.

Ovädret bröt löst, då den hertigen af Marlborough tillegnade operan »Astyanax» af Bononcini uppfördes. De två rivalerna, Cuzzoni och Faustina, råkade i ordets mest egentliga bemärkelse i lufven på hvar andra och stälde till ett fullkomligt slagsmål å öppen scen i närvaro af »ett äradt publikum och en högt ärad adel». Och publiken, synnerligen den adliga, tog en liflig del i striden, ifrigt upphetsande de båda amazonerna. Det började med handklappningar och hyssjningar men öfvergick till det ursinnigaste skrän från båda partierna, och fastän kronprinsessan Carolina var närvarande på teatern, blef »spektaklet» allt värre och värre, ända tills de båda divorna, till åskådarnes hejdlösa förtjusning, började rifva håret af hvar andra.

Denna teaterskandal var naturligtvis icke utan efterspel. Talrika flygskrifter sågo dagen, pamfletter till den grad slippriga, att de i våra dagar ej kunna återgifvas. För scenen blef skandalen bearbetad i en fars. I en moraliserande stridskrift från denna tid yttrar den bekante d:r Arbuthnot bland annat följande: »Två personer, som ha samma förvärfskälla, tåla sällan hvar andra. Detta är en erfarenhet, som man dagligen kan göra. Men hvem kunde tro, att äfven vårt operahus skulle bli besmittadt af detta onda,

att det kunde falla två sjungande damer in att slita hvar andra i håret, till icke ringa förtviflan för direktörerna, som minsann ha gudi nog af bråk ändå. Hvem af de två som var den angripande parten, aktar jag mig för att säga, och detta af fruktan för att råka illa ut för vissa grefvar och stormän, som taga parti för den ena eller den andra af dessa damer med sådan ifver, att det nu ej längre heter: högkyrklig eller dissenter, whig eller tory, aristokrat eller demokrat, utan: hyllar ni Faustina eller Cuzzoni? Jag ställer mig opartisk och förklarar, att de ha orätt båda två, men det är för visso en skam, att två dylika damer af verld kalla hvar andra för hexor, ja ännu värre, och gifva sig till att slås som gatnymfer. Jag har ett förslag att göra: Då de två sångerskorna icke vilja komma öfver ens i godo, så kunna de ju kämpa ut sin strid på Stokes amfiteater (en bekant fäktarskola). Man anordnar en subskription, och den tappraste af de två damerna får hela inkomsten».

Londons mark blef inom kort för het för de båda rivalerna. Faustina lemnade strax efteråt staden för att aldrig mera beträda Englands jord, och Cuzzoni följde snart efter.

Den sistnämdas stjerna var inom kort i nedgående. Hon förde ett äfventyrligt lif, reste med sin man till Wien, Tyskland och Holland och återvände, efter ett kort besök i London, till Italien år 1748. Trots sin girighet förstod hon ej att hushålla med penningar. Hennes tygellösa lidelser kostade henne betydligt, hvadan hon så småningom kom att bli allt mer och mer skuldsatt och råkade slutligen, sedan hon förlorat sin röst, i fullkomligt armod. Samma primadonna, som i London varit så firad och åtnjutit ett sådant högt gage och som en gång afslagit ett engagement å 60,000 dukater årligen, slutade sitt lif i Bologna som en fattig sömmerska, sedan hon en längre tid sutit fängslad för gäld i Holland.

Hennes äktenskap med Sandoni var högst olyckligt, de lefde som hund och katt och det lär ha slutat på något förskräckligt sätt. Det berättas till och med, att hon med egna händer skall ha mördat sin man, hvilken förfärliga handling man mycket väl skulle kunna tilltro henne. Härom nämna emellertid samtida författare ingenting, hvadan det kanske är sannolikare att antaga, det Cuzzoni icke på en gång gjort af med sin man, utan så småningom plågat honom till döds.

Den en gång så firade primadonnan dog i Bologna år 1770, öfvergifven och i de sorgligaste omständigheter.

Musikpressen.

På Elkan & Schildknechts förlag har ytterligare utkommit:

För piano 2 händ:

Myrberg, Anne Sophie: *3 bagateller* (Prélude, Caprice, Polska). Pris 1 krona;

Strelezki, Anton: *Presto-Valse.* Pr. 1 kr.

Teilman, Christian, *Fossegrimen*, Tonebillede efter norsk Folkesagn, op. 166; tillegn. Henrik Ibsen. Pr. 1 kr. — *Souvenir de Wieniawski*, Fantasi-Mazurka, op. 167. Pr. 1 kr. — *3 Nya Pianostycken* (Impromptu, Spinnvisa, Folkdans) op. 168. Pr. 1 kr.

Lindgréen, Carl: *Regementet aftågar*, Marsch. Pr. 50 öre.

Bucalossi, E.: *Gitana-Vals.* Pr. 1 krona.

Kjellander, N. Th.: *Fin de Siècle*, Polka. Pr. 50 öre.

För solosång med piano:

Aulin, Valborg: *Carina* (d—f) tillegn. fru Dina Edling. Pr. 75 öre.

Från Otto Forbergs förlag i Leipzig har utsändts följande nyheter:

för piano 2 händ:

Behr, Franz: *Carnevalsbilder*, Ballet-Suite, op. 628. (utan oktaver och med fingersättning) 1. Chinesische Glockenspieler; 2 Gardist und Marketenderin; 3. Lustige Matrosen; 4. Schäfer und Schäferin; 5. Zigeunerin; 6 Kosackentanz; 7. Pierrot und Pierrette; 8 Spanische Studente; à 1 mark.

Cooper, W. *Gisela-Gavotte*, op. 145. Pr. 1 mk. 1,25 Pf.

Leybach, J, *Rève du bal*, Valse-Caprice, op. 290. Pr. 1 mk. 50 pf. — *Brise des Nuits*, Melodi, op. 276. Pr. Mk. 1,50.

Reichardt, Carl: *Dein ist mein Herz*, Vals, op. 30. Pr. 1 Mk. 50 pf. — *Im Sturm und Regen*, Marsch, op. 21. Pr. 1 Mk. — *Gute Launen*, Vals, op. 20. Pr. 1 Mk, 50 pf.

Strelezki, Anton: *Quatre Pensées Poëtiques*, op. 114. N:o 1 Tes yeux (Romance). Pr. Mk. 1.; N:o 2 Berceuse Pr. Mk. 1; N:r 3 Valse lente. Pr. Mk 0,75; N:o 4 A ma Mignonne, (Mazurka). Pr. Mk. 0,75. — *Rigaudon*, tillegn. M:me Thérése Carreño. Pr. Mk 1,50.

Witt, L. Fr. *Liebeslied*, Romanze, op. 59. Pr. Mk. 1,25.

Såväl bland den svenske som den tyske förläggarens här anmälda musikalier uppträder ett namn, som börjar göra sig mer och mer bemärkt, nämligen Anton Strelezki, och detta på ganska fördelaktigt sätt såsom vi förut haft tillfälle att omnämna. Att Strelezki är en landsman till Chopin synes påtagligt, och en fläkt af denne mästares nationela tondiktning genomgår Strelezkis för oss bekanta verk, som alla äro intresseväckande i högre eller lägre grad. Komponisten synes emellertid ha ett fel, det att vara alltför produktiv, och han lär söka förläggare snart sagdt öfver hela verlden. Hans tonsättningar göra sålunda intryck af att han vet att spara på idéer och motiver, hvarför hans stycken lida något af upprepning och enformighet. De, som vi nu ha att anmäla kunna emellertid väl rekommenderas, så väl den på svenska förlag utkomna brillanta valsen, som de fyra täcka och enklare verkligt poetiska »Pensées poëtique» samt den intressanta »Rigaudon» på Forbergs förlag.

Anne Sophie Myrbergs »Bagateller» närma sig, såsom hennes förutgående tonsättningar, den äldre klassiska stilen och i Polskan folktonen. De som, utan större anspråk på originalitet, veta att värdera en enkel melodisk musik skola i dessa tondikter finna något, som står högre än denna allmänna triviala salongsmusiken.

Den norske komponisten Teilmann delar med de ofvannämnde tysken Behr och fransmannen Leybach (fr. Elsass) förmågan af stor produktivitet, som mer tillgodoser quantiteten än qvaliteten. Deras kompositioner få sålunda räknas till det lätta enkelt-populära slaget. Bäst af dem synes oss Fantasi-mazurkan. I »Fossegrimen» anslås naturligtvis en norsk folkton. Kjellanders polka hör till de bättre dansstyckena. Mycket stämningsfull, ehuru i den något dystra stämning, hvilken våra sångkomponister nu så ofta anslår, är fröken Aulins »Carina». Den vackra och lätt utförbara sången förtjenar att rekommenderas. Behrs »Carnevalsbilder» hafva vi karakteriserat här ofvan; bäst af dem äro de som hafva en nationel förläggning (N:o 5, 6, 8). De kunna passa unga pianister till tidsfördrif, ehuru ej just rekommendabla som smakbildande. Leybachs stycken äro litet mer »brillanta» i anläggningen, för öfrigt af bekant stil. Reichardt danser och marsch ha syskontycke af nutidens alster i den vägen. »Liebeslied», af komponisten till de bekanta omtyckta sångqvartetterna, är ett melodistycke af det gamla känslofulla slaget.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. Operan. Nov. 1. Rossini: *Wilhelm Tell.* — 3, 8, 10, 13. *Flickan från Arles*, pjes i 3 akt. 5 tabl. af Alph. Daudet; musik af Georges Bizet. — 4. Verdi: *Den Vilseförda.* (Violetta: fru Sigrid Arnoldson). — 6, 15. Nicolai: *Muntra fruarna i Windsor* (fruar Ström, Page, Anna Page: fru Östberg, frkn. Almati, Karlsohn; Falstaff, hrr Ström, Page, Fenton, Spinker, Dr Cajus: hrr Brag, Johanson, Strömberg, Strandberg, Henrikson, Rundberg). — 7. Konsert af fru Wilhelmina Neruda: 1. Weber: Uvert. till »Euryanthe»; 2. Spohr: Violinkonsert (fru Neruda); 3. Saint Saëns aria ur »Samson et Dalila» (trk. Wolf); 4. Grieg: »Fra Holbergs tid», orkestersuite; 5. Mendelssohn: Violinkonsert (fru Neruda). — 9. Gounod: *Romeo och Julia.* — 11. Konsert af fru Neruda: 1 Cherubini: uvert. till »Lodoiska»; 2. Beethoven: Violinkonsert (fru Neruda); 3. Meyerbeer: aria ur »Profeten» (frk. Almati); 4. Svendsen: Symfoni (D-dur) N:o 1; 5. Saint-Saëns: Introd. et. Rondo capriccioso, op. 28.

(fru Neruda). — 12. Thomas: *Mignon* (Mignon: fru Arnoldson; Wilh. Meister: hr Ödmann.) — 14. Bizet: *Carmen* (Carmen, don José: frk. Almati, hr Ödmann.)

Vasa-Teatern. Nov. 1—3. Offenbach: *Den sköna Helena.* — 5—12. Dellinger, Rud.: *Saint-Cyr*, kom. operett i 3 akt. af Oskar Walther (efter Al. Dumas d. ä.) fritt öfvers. af Ernst Lange: (Louison Bergère, Ameli de Merian: frkn. Grönberg, Johnson; vicomte Roger, Hippolyte Duboulois, Don Juan Trabucco, klostertjenaren Raton, Philip V. m. fl.: hrr Rönnblad, Ander, Salmson, Strömberg, Hagman m. fl.)

Södra Teatern. Okt. 31, Nov. 1—15. *Fru Hin,* féeri-lustspel i 3 akt., 8 tabl. med sång och dans af H. Meilhac o. A. Mortier, fri bearb. af H. Christiernsson, musik af B. Halldén.

Musikal. akademien. Nov. 2. *Konsert* af frök. Esther Sidner, bitr. frkn. Anna Piehl, Sigr. Pettersson, Sigr. Lindberg, Eug. Claeson, S. Molander; hr C. F. Lundquist, dr Svedbom.

Vetenskapsakademien. Nov. 3. *Första Kammarmusiksoarén* af hrr Aulin, Sjöberg, Bergström, Carlson. 1. Beethoven: Stråkquartett op. 95, F-moll; 2. Brahms-Pianoquartett op. 60, C-moll (fru Åquist); 3. Dvoràk: Stråkquartett op. 64, C-dur.

Berns' salong. Nov. 1. *Qvartettsångarförbundets* matiné, bitr.: frkn. Aug. Noack, Anna Nordquist (harpa), hr B. Fexer (ackomp.)

Sigrid Arnoldsons gästspel har, efter hennes återkomst till hufvudstaden från landsortsturnén i sista dagarne af oktober fortsatts i »Den vilseförda» och »Mignon» med samma framgång som förut, intygad af köbildning vid förköpsbyrån och fullsatt salong samt intygande, att der konst och natur förena sig till en anslående scenisk totalverkan, der förmå de mer än de stora vokala resurserna ensamt. En ny triumf som konstnärinnan firat i »Lakmé» under dessa dagar ha vi ännu ej fått tillfälle att bevittna; redogörelsen för denna sker i nästa nummer af tidningen. Nicolais underhållande och muntrande opera »Muntra fruarna» hör till operans sista reprisnyheter. Operan har icke varit gifven här sedan 1887, då densamma i maj upptogs med fru Lucca såsom fru Ström och sedan gafs i september med hr Elmblad i Falstaffs rol, hvilken förut med sådan talang varit utförd af Pelle Janzon. Den återgafs nu för första gången af hr Brag, som dermed lyckades rätt väl, ehuru rösten ej fullt räckte till för partiet och spelet stundom saknade den burleska komiska kraft, som rolen kräfver. Ypperlig i sång som spel var fru Östberg, hvilken under sin första verksamhet vid operan sjöng detta parti i början af 1876; från den tiden är det endast herr Henrikson (sedan länge skild från k. operan) som nu innehade en rol deri, nämligen sina forna: Spinkers. Operans öfriga personer hade goda re-representanter; fröken Almatis natur ligger dock mindre åt den komiska operan. Man kan tycka denna opera skulle hålla sig bättre uppe på repertoaren än som är fallet, så liflig och vacker musik, så rolig handling och så vackert sceneri som den bjuder, men vår publik synes mer älska den stora seriösa operan än den komiska, som på senare tider haft föga framgång hos oss. Detta synes i viss mån bekräftas af den framgång, som Daudets tragiska pjes »Flickan från Arles» haft hos oss sedan den i början af månaden först uppträdde å operatiljorna. Framgången är välförtjent, ty pjesen utföres af särdeles goda dramatiska förmågor; Bizets musik, — den del af föreställningen, som vi här egentligen ha att beakta — torde också locka mången till operasalongen. Densamma är genialisk och fängslande från början till slut och är känd genom de »Suiter» för orkester, som upptaga de förnämsta melodierna i stycket, och af hvilka Suiter en är sedan gammalt känd här från operakonserter och senast gafs vid en symfonikonsert här i april detta år. Vi hinna ej nu att fästa oss vid pjesens särskilda musiknummer utan torde få återkomma till dem en annan gång.

Stor dragningskraft till operan har äfven Nerudakonserterna utöfvat, af hvilka två egt rum och den tredje är annonserad. I första artikeln för dagen ha vi omnämnt desamma och den berömde konstnärinnan. Å den första af konserterna presenterade hon sig med Spohrs »sångscen», som väl alldrig kan få en mera sann och ädel tolkning än under hennes hand; likaså är Mendelssohns oförgägnligt sköna konsert liksom skapad för hennes konst; sådan glödande känsla och romantisk stämning, som hon förmår nedlägga i de första satserna af denna, får man sällan bevittna. Lika mästerligt är den sista satsens utförande, återgifven med den bekanta grace, ofelbara intonation och klangskönhet, som är den fulländade violinkonstnärens kriterium. I Beethovenkonserten, som af henne gafs på 2:dra konserten får man äfven begrepp om den stora ton hon kan inlägga i sitt spel. Jemte detta klassiska storverk utförde hon denna afton Saint-Saëns bekanta Rondo capriccioso, med hvilken hon ej mindre än i Beethoven-konserten hänförde åhörarne. Konstnärinnan är också i besittning af ett instrument af ädlaste slag: en Stradivarius, som en gång egts af den berömde violinvirtuosen Ernst. Vi motse med stort intresse den stundande 3:e Neruda-konserten. Orkesterackompagnement till violinnumren sköttes förträfligt under Franz Nerudas omsorgsfulla ledning; med de öfriga orkesternumren, likasom i sångackompagnementet, hedrade sig hofkapellet, under hr Hennebergsdirektion. Griegs vackra »Holbergs-Suite» och Svendsens 1:a symfoni, som utfördes å dessa konserter, likasom de båda uvertyrerna, äro alla gamla bekanta. I Svendsens friskt inspirerade, talangfulla symfoni anslog särdeles scherzot i så hög grad att hofkapellet bjöd på ett förnyadt åhörande af detsamma.

Vasateaterns nyhet, Dellingers »S:t Cyr», gynnades ej af någon större framgång, ehuru pjesens lifliga och städade innehåll jemte den rätt behagliga, ehuru föga originela musiken borde ha kunnat hålla operetten längre uppe. Fröknarna Grönberg och Johnson utförde de qvinliga hufvudpartierna förtjenstfullt, hr Strömberg var roande, som alltid, ehuru tillfälle härtill ej så mycket erbjöds i denna pjes, hr Ander hade en för honom tacksam rol och lyckades i sångpartiet bättre än förut, deremot eger hr Rönnblad, den andre manlige hufvudpersonen i stycket, en något sträf och föga skolad röst, hvilket menligt inverkade på framställningen.

»Fru Hin» på Södra teatern med dess musik af hr Halldén ha vi ännu icke hunnit göra bekantskap med.

Af konserter ha, som ofvan synes, 3 följt omedelbart efter hvarandra, de tre första dagarne i månaden och en ett par dagar senare: en matiné i Berns' salong, en soaré i Musik. akademien och 2 i Vetenskapsakademien. Vid den först nämnda, Qvartettsångareförbundets, ådagalade detta körsällskap en god sammansjungning af rätt goda röster, hvaribland särdeles ett par tenorer gjorde sig förmånligt bemärkta. Fröken Noack, den unga danska sångerskan, lät höra en aria ur »Traviata» och Delibes »Les filles Le Cadix» samt mindre sånger, hvarmed hon visade sig i besittning af en stor och äfven behaglig röst samt en god koloratur, särskildt i drillen; mera lugn och mindre häftig patos i föredraget skulle detta emellertid vinna på. Fröken Nordquist, dotter af hofkapellmästaren och operadirektören samt harpist i hofkapellet, utförde ett par väl valda stycken för sitt instrument, som annars är ganska vanlottadt på goda repertoarstycken. Fröken N. sköter harpan med mycken smak, och hennes mjuka spel vann mycket bifall.

Fröken Sidners soaré hade lockat talrik publik till Musik. akademiens stora sal. Den unga konsertgifverskan sjöng talangfullt och behagligt en aria ur Massenets »Herodiade», sånger af Mendelssohn, Schumann, Grieg, Arlberg och Reissiger samt med hr Lundqvist duett ur »Joseph». Med ett bifall som framkallade ett da capo föredrog denne Svedboms bekanta, vackra sång ur »Prinsessan och Svennen» med ackompagnement af tonsättaren. Värdefullt biträde gafs för öfrigt af fröken Piehl med Susannas stora aria nr »Figaros bröllop» och af den unga violinisten fröken Sigrid Lindberg (dotter af konsertmästaren och professorn L. vid Musik. akademien), som visade en mycket förhoppningsfull talang i utförandet adagiot ur violinkonserten N:r 2 af Wieniawski. Med pianonummer af Sjögren och Schumann gaf fröken Sigrid Pettersson, den framstående

onservatorieleven, omvexling åt det väl valda programmet och med vanlig talang utförde fröken Eugenie Claeson ackompagnementet till fröken Sidners sångnummer.

Den första kammarmusiksoarén för året inleddes med Beethovens 11:e stråkqvartett, som mera sluter sig till hans senare än till de föregående violinqvartetterna. En pianoqvartett af Brahms, hvari man fick höra fru Åqvists talangfulla emsemblespel å flygeln, samt en stråkqvartett af Dvorák, båda stort anlagda och här ej förut gifna, stodo ytterligare på programmet och skulle säkert ha väckt ännu större och vaknare intresse, åtminstone den senare, om icke två så stora verk i nutidens invecklade stil vore en för stark njutningsportion för allmänheten på en afton. En populärare qvartett af Mozart eller Haydn t. ex. såsom mellannummer är derför att rekommendera på programmet. Utförandet af de kraftpröfvande numren förtjenar beröm å alla sidor. Särskildt utmärkte sig denna afton violoncellen med mjukt och vackert spel, som i Brahms qvartett gjorde stor verkan uti det melodiska andantet.

Hr Grevillius' soaré i samma lokal var någorlunda godt besökt. Soarégifvaren eger, som bekant, en stark och vacker bariton, som tydligen vunnit i utbildning under hans fleråriga vistelse i England. En viss fördjupad och förmörkad tonbildning skadar dock stundom föredraget men passade ej illa i Glucks Iphigenia-aria, Cobbs »Spanish lament» och Sjögrens »Dröm» men gaf deremot ej vederbörligt ljus åt Kjerulfs sköna »Sommardag.» Stort bifall väckte fru Dagmar Sterky å denna soaré genom sin konstnärliga och sympatiska sång, dels solo, dels i ett par vackra duetter af Hallén och Bengzon tillsammans med hr Grevillius. En fröken Wilma Eneqvist lät höra en ganska dugtig, men ännu ej fullt utbildad, mezzosopran i en annan Glucks-aria, ur »Orpheus», och hr Edv. Sjöberg utförde med klart och stiltroget spel violinnummer af Händel och Beethoven.

Från in- och utlandet.

K. Operans verksamhet i den nuvarande lokalen kommer att ske med en afskedsföreställning måndagen den 30 d:s, vid hvilken, enligt —h—, programmet skall upptaga Hedberg-Hallströms »Den bergtagna», hvaruti det säges att man får återhöra grefvin. Math. Taube, och ett af Hedberg för tillfället författadt efterspel »Sånggudinnornas afsked», hvartill musiken komponeras af en svensk tonsättare, närmare förbunden med k. Operan. Sluttablån i efterspelet kommer att framställa en praktfull vy af det nya operapalatset, utförd af Fritz Ahlgrensson.

Det säges nu vara afgjordt att operapersonalen under den tid, som upptages af flyttningen, till största delen stannar kvar här i Stockholm.

Därigenom torde man bli i tillfälle att tidigare få upp på repertoaren ett par af de påtänkta operanyheterna för säsongen, nämligen Ivar Hallströms »Granadas dotter», och Ponchiellis »Gioconda». Äfven Richard Wagners »Walküre» är ämnad att under innevarande speltermin komma till uppförande å vår opera.

Under återstående speltid i gamla operahuset lär med undantag af »Lakmé», hvarje särskild opera gifvas blott en gång. Flyttningen af operans bibliotek har redan börjat.

Bland debutanter, som väntas å k. operan, må nämnas fröknarne Stridbeck, Hult och Edman. Den förstnämda, som är elev af hr Fritz Arlberg, har till debutparti valt Agathas roll i »Friskytten». Fröken Hult har haft Siegfried Saloman till lärare.

Musikföreningen ämnar i början af december högtidlighålla 100:e årsdagen af Mozarts död genom att vid sin första konsert under arbetsåret utföra uteslutande Mozartskompositioner, bland andra uvertyren till »Titus» och G-mollsymfonien. Hufvudnumret på programmet blir mästarens »Requiem». Föreningen har att påräkna biträde af fru Dina Edling, hr Salomon Smith och k. hofkapellet. Konserten kommer att anföras af hr Franz Neruda.

Fru Sigrid Arnoldson-Fischhof har i dessa dagar haft företräde hos konungen, som därvid till konstnärinnan öfverlämnade medaljen »Litteris et artibus».

Fru Vendela Andersson-Sörensen, den här en gång så högt uppburna sångerskan, uppehåller sig sedan några dagar på besök härstädes.

Ett musikaliskt Jenny Lind-stipendium skall grundas i London till minne af den stora konstnärinnan, som själf i lifstiden så kraftigt bidrog till upprättandet af det Mendelssohnska musikstipendiet. För ändamålet skall på våren i London gifvas en konsert, vid hvilken en mångfald utmärkta artister lofvat att medverka.

Hr C. J. Stålhammar, en begåfvad Stockholmsmusiker och skicklig organist, hvilket han ådagalade under den tid han efter dir. Heintze skötte organistbefattningen i Jakobs kyrka härstädes, har blifvit vald till organist och klockare vid den nya Sofiakyrkan i Jönköping.

På förslaget voro uppförda: i 1:a rummet musikläraren S. Laurin, i 2:a rummet organisten J. C. Stålhammar, båda från Stockholm, och i 3:e rummet organisten C. F. Blomqvist från Motala. Hr Stålhammar segrade med ofantligt stor röstmajoritet, enär han erhöll ej mindre än 3,940 röster, medan hr Laurin fick 765 och hr Blomqvist 40 röster.

Östermalms kyrkosångförening har nu konstituerat sig medelst stadgars antagande och styrelseval. Styrelsen utgöres af: ordförande kammarherre Burén, ledamöter friherrinnorna Gierrta och Rudbeck samt komministern d:r Carlsson, sekreterare prof. Byström och kassör rådman Hultgren. Suppleanter äro fru Friman och kanslirådet Beskow. Till föreningen har både initiativt och än vidare slutit sig församlingens presterskap och organist. Sångöfningar hållas i pastorsexpeditionen hvarje lördags afton kl. half 8. De ledas af prof. Byström, föreningens sångöfvare. Föreningens ändamål är, enligt stadgarne, att verka för kyrkosångens, särskildt psalmsångens, höjande. Ledamöter inväljas af styrelsen.

Anna Pettersson, den bekanta och omtyckta operettdivan, har den 12 november ingått äktenskap i Köpenhamn med en cand. phil. Norrie. Sångerskan afreste dagen efter bröllopet jemte sin man till Åbo och Helsingfors, der hon skall uppträda på teatern. Giftermålet var en öfverraskning äfven i Köpenhamn, der hon senast uppehållit sig.

Göteborg. Bizets »Carmen», har gifvits här med fru Jungstedt-Linden i titelrolen, för hvars utförande hon skördade stort bifall. Herr Bratbost berömmes äfven som don José; Michaela sjöngs af fröken Lindgren.

En Mozart-fest förberedes här till lördagen den 21 d:s af d:r K. Valentin. Den högt uppburne sångaren Salomon Smith kommer der att medverka. D:r Valentin håller vid musikfesten ett föredrag om Mozart.

Fröken Augusta Öhrström konserterar för närvarande i Norra Amerika. Den 22 sept. lät hon höra sig i Chicago. Konserten var fåtaligt besökt, och orsaken dertill får nog sökas deri, att lokalen — Central Music Hall — är något aflägsen från svenskarnes hufvudqvarter. Tidningen Gamla och Nya Hemlandet säger härom:

Intresset rigtades naturligtvis i främsta rummet på fröken Öhrström, som för första gången uppträdde i Chicago. Under sjöresan hade konstnärinnan ådragit sig en svår förkylning, hvars svit blef en besvärlig halskomma, som vid konsertens början lade sordin på stämman och här och der förorsakade ett hörbart tremulando. Under konsertens lopp försvunno dessa olägenheter, och då konserten slutade, rådde i salongen icke mer än en mening: att fröken Öhrström är en sångerska af hög artistisk rang. Sin mjuka och behagliga röst behandlar hon med smak och inlägger lif och uttryck i föredraget. Därom hade man tillfälle att öfvertyga sig särskildt vid utförandet af extra-

numren, bland hvilka Vermlandsvisan sjöngs så innerligt och känsligt, att en och annan i salongen »tog till ögonen», som man säger. Fröken Öhrströms framträdande å scenen är enkelt och tilltalande, och hvar helst hon drar fram, skall hon genom så väl sin personlighet som sina talanger vinna talrika beundrare, och den turné hon nu börjat blir utan tvifvel en succès åtminstone för henne själf, ty välförtjenta, ihållande och starka applåder belönade hvarje hennes framträdande och publiken var ytterst belåten.

Edvard Grieg har i dessa dagar fullbordat musiken till Björnstjerne Björnsons stora fredsoratorium, hvilket författades i somras, då skalden och tonsättaren en längre tid tillsammans vistades vid en norsk badort. Text och musik till oratoriet skola först offentliggöras i norska Folkebladets julnummer och utkommer i bokhandeln i början af december.

London. Nyligen gaf Adelina Patti sin första och enda konsert här under denna vinter. Minst 10,000 personer voro närvarande i Albert Hall, som var fylld från golf till tak. Adelina Patti, som var klädd i en charmant röd sidenklädning, rikt besatt med friska rosor, såg, trots sina 47 år, helt ungdomlig ut och var synnerligt väl disponerad. Hon hade tre sånger på programmet och sjöng derutöfver icke mindre än fyra extranummer, at hvilka den bekanta »Home, sweet Home» rönte ett utomordentligt entusiastiskt mottagande. Hennes sångkonst och fina uppfattning stå oöfverträffade och rösten har knappt förlorat något af sin hänförande skönhet och friskhet.

Adelina Patti biträddes af madame Patey, den präktiga kontra-alten, signor Novara, pianisten madame de Pachmann m. fl.

(Insändt.)

»*Till Lilli*»

I den första musikbilaga, som åtföljde Svensk Musiktidning för år 1889, stod införd en visa af August Söderman. Den hade förkommit och efter 32 år ur minnet blifvit upptecknad af Fritz Arlberg. Visan, som började: »O vor' jag ett minne . . .» har emellertid dessförinnan stått tryckt i Svenska Familj-journalen juli 1882 under titel »Till Lilli». I sammanhang härmed kan påpekas, att den lista af obekant hand, som ligger till grund för August Södermans Manuskriptsamling af A. L., upptager under N:o 126 ett opus Till Lilli, Gohlis 10 juni 1857. A. L. antar möjligheten af att här åsyftas »Mädchen mit dem rothen Mündelin», men sannolikt är det fråga om denna i Svensk Familje-journal intagna visa.

S.

Till våra prenumeranter.

Fördröjningen af detta nummer, vållad af porträttclichéens försenande, torde benäget ursäktas. —

Sista musikbilagan för i år hoppas vi kunna sända med nästa nummer.

Red.

Prenumerations-Anmälan.

Svensk Musiktidning, 11:te årgången, rekommenderar sig härmed i välvillig åtanke hos den musikaliska allmänheten. Så länge har ännu ingen Svensk Musiktidning tillkämpat sig existens, men det har ej heller kunnat ske utan uppoffring af utgifvaren. Uppoffringen för prenumeranten är ringa. För **endast 5 kronor** erhålles under året **populär lektyr i musikaliska ämnen,** biografier med **porträtter** af in- och utländska konstnärer, **Musikbilagor** af **god och lätt utförbar sång-** och **pianomusik,** (omkring 14 sidor eller mera, beroende af prenumerationen). Utom större artiklar innehåller tidningen redogörelser för **musikpressen, följetonger, notiser** m. m., och goda literära krafter kunna för tidningen påräknas. Tidningen lämpar sig för **hvarje musikaliskt hem,** som genom densamma kan följa med händelserna inom musikverlden, särskildt vår egen. Svensk Musiktidning utkommer 2 gånger i månaden (utom Juli—Aug.). Endast helårsprenumeranter erhålla musikbilagan. På tidningen prenumereras å byrån *Olofsgatan 1* (Hötorget 6), derifrån tidningen hemsändes, i bok- och musikhandeln, å tidningskontoren. **För landsorten bäst å posten.**

Obs. Föregående nummer i denna årgång innehålla porträtter (med biografier) af **Salom. Smith, Franz Neruda, Sigrid Wolff, E. och A. Hildach, Teresa Careno, L. Spohr, Ida Moritz, Greg. Allegri, Emil Sauer, Franz Ondricek, N. J. Simonsen, Pietro Mascagni, Sigrid Arnoldson, Giac. Meyerbeer, Francesco d'Andrade.** — Årets *musikbilaga* innehåller hittills: pianostycken af A. M. Myrberg, Th. Kirchner, Mendelssohn (»På sångens lätta vingar») och L. Berger samt sånger af Em. Sjögren och Ada Oterdahl.

Obs *Den som till redaktionen (Olofsgatan 1) insänder 5 kronor erhåller hela denna årgång och* ***gratis*** *Musikbilagan för 1890,* ***Musikalbum,*** *innehållande* ***6 valda*** *pianostycken och* ***en vacker sång*** *(»Trädgårdsmästaren») för bariton af* ***Aug. Körling.***

Ödmjukeligen

Redaktionen.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

I

Zulamith Wellander-Svaneskogs sångskola efter Madame Marchesis metod meddelas undervisning åt såväl herrar som damer. Linnégatan 17, 1 tr. (högra uppgången).

Sångare!

Den som önskar god sångundervisning, afseende vacker tonbildning och musikaliskt föredrag med godt textuttal, eller ledning vid inöfning af sångpartier, erhåller uppgift på lärare, som till moderat pris meddelar sådan, å Svensk Musiktidnings expedition, Olofsgatan 1, en trappa upp öfver gården.

Sånglektioner,

innefattande Röstens utbildning, tydligt uttal af texten, articulation, prononciation, frasering, föredrag m. m. samt Rollers instuderande, gifvas från och med 15 Oktober af

Signe Hebbe.

Sturegatan N:o 24.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. upp öfver gården. Mottagning kl. ½9—½10 f. m. och 12—1 e. m.

Frans J. Huss.

Obs. Mycket billigt annonspris i Svensk Musiktidning — **10 öre petitrad** — (rabatt vid förnyelse.)

INNEHÅLL: Wilhelmina Neruda (med porträtt). — Richard Wagner och Edvard Hanslick. — Ett par »divor» från förra seklet (forts. o. slut). — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — »Till Lilli». — Till våra prenumeranter. — Annonser.

Stockholm, O. L. Svanbäcks Boktryckeri-Aktiebolag, 1891.